

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 28Co/137/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2323202021
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 07. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Erika Tischlerová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2025:2323202021.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eriky Tischlerovej a členov senátu Mgr. Lucie Mizerovej a JUDr. Petra Dumana, v právnej veci žalobcov: 1/ A. B., nar. XX.X.XXXX, bytom C. XXX, 2/ D. E. F., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. XXX, zastúpených: Advokátska kancelária BĀNOS & KOŠŪTOVÁ s.r.o., so sídlom Hlavná 979/23, Galanta, IČO: 47 551 372, proti žalovanej: E. B., nar. XX.X.XXXX, bytom F. G. H. XXX, zastúpenej advokátom: JUDr. Boris Štanglovič, so sídlom Jarmočná 2264/3, Šaľa, o určenie, že dôvody vydedenia nie sú dané a o určenie neplatnosti závetu, o odvolaní žalobcov a žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Galanta z 10. júna 2024 č. k. 35C/49/2023-176, takto

rozhodol:

- I. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdzuje.
- II. Žiadnej zo strán nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie výrokom I. určil, že dôvody vydedenia žalobcov, uvedené poručiťelom ich otcom C. E. B., nar. XX.X.XXXX, zomr. XX.XX.XXXX, naposledy bytom F. G. H., v Listine o vydedení, spísanej formou notárskej zápisnice pod sp.zn.: N 506/2015, NZ 34226/2015, NCRIs 34986/2015, dňa 2.10.2015, notárom JUDr. Karolom Kovácsom, so sídlom v Šali, nie sú dané; výrokom II. žalobu vo zvyšnej časti zamietol a výrokom III. žiadnej zo strán právo na náhradu trov konania nepriznal.

2. Právne svoje rozhodnutie odôvodnil ustanovením § 469a ods. 1 písm. b/, ods. 3 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“ alebo „OZ“), § 137 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), § 192, § 193 ods. 1, § 194 ods. 1 až 3, zákona č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“).

3. Vecne dôvodil, že Žalobcovia za žalobou doručenou súdu 7.6.2023 domáhali, aby súd určil, že dôvody vydedenia žalobcov, uvedené poručiťelom - ich otcom C. E. B., nar. XX.X.XXXX, zomr. XX.XX.XXXX, naposledy bytom F. G. H. (ďalej len poručiťel), v Listine o vydedení, spísanej formou notárskej zápisnice pod sp.zn. N 506/2015, NZ 34226/2015, NCRIs 34986/2015, dňa 2.10.2015, notárom JUDr. Karolom Kovácsom, so sídlom v Šali, nie sú dané, a že závet poručiťela zo dňa 2.10.2015 zriadený vo forme notárskej zápisnice pod sp.zn. N 506/2015, NZ 34226/2015, NCRIs 34986/2015, dňa 2.10.2015, notárom JUDr. Karolom Kovácsom, so sídlom v Šali, je v časti opomenutia zákonných dedičov - žalobcov neplatný. Dôvodili, že na pojednávaní v rámci dedičského konania uviedli, že dôvody vydedenia neuznávajú, na základe čoho bolo dedičské konanie prerušené a žalobcovia boli odkázaní na podanie žaloby proti žalovanej s tým, že dôvody vydedenia nie sú dané, teda neexistujú. Dôvod vydedenia spočívajúci v tom, že žalobcovia trvalo neprejavovali o poručiťela opravdivý záujem, ktorý ako

potomkovia mali prejavovať, žalobcovia neuznali, k čomu poukázali na správanie samotného poručiťa, ktorý nemal záujem sa so žalobcami ako svojimi biologickými deťmi stykať a udržiavať s ním bežné príbuzenské vzťahy. Žalovaná so žalobou nesúhlasila a žiadala ju zamietnuť.

4. Súd vo veci vykonal dokazovanie výsluchom žalobcov 1/a 2/, žalovanej, svedkov - C. I. F., D. F., J. B., K. D., B. L., M. B., N. N., O. N., K. B., D. J. P., A. P., N. H., N. N., E. A. N., C. Q. N., Q. B., O. P., E. A., N. M., F. F., N. R., závetom a listinou o vydedení z 2.10.2015, uznesením Okresného súdu Galanta sp. zn. 22D/181/2022 z 18.4.2023, rozsudkom Okresného súdu Galanta, sp. zn. 11C/29/1996-24 z 30.5.1996, spisom Okresného súdu Galanta, sp. zn. 12P/144/01, upovedomením o začatí exekúcie pod EX 108/2000, uznesením OO PZ Šafa z 28.8.2001, uznesením Okresnej prokuratúry v Dunajskej Strede z 22.2.2005, uznesením OO PZ Galanta z 14.3.2012, potvrdeniami o nedostavení sa poručiťa na realizáciu styku, oznámením o nemožnosti uskutočniť styk s deťmi z 25.8.1998, úradným záznamom z 5.10.1998.

5. Súd prvej inštancie uviedol, že prebiehajúce dedičské konanie po poručiťovi bolo prerušené z dôvodu, že žalobcovia ako deti poručiťa neuznali listinu o vydedení poručiťa. Na určenie tejto spornej skutočnosti prostredníctvom určovacej žaloby, teda či sú dané dôvody vydedenia, ich poverený notár odkázal uznesením, ktorým bolo konanie prerušené. Žaloby vyvolané sporom o dedičské právo, ktorý vznikol v priebehu konania o dedičstve, sú žalobami o určenie právnej skutočnosti podľa § 137 písm. d/ CSP a ich procesná prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 194 CMP.

6. Spor o dedičské právo podľa § 192 CMP vzniká, ak niekto pred potvrdením nadobudnutia dedičstva tvrdí, že je dedičom, a popiera dedičské právo iného dediča, ktorý dedičstvo neodmietol. Ak rozhodnutie sporu o dedičskom práve, ktorý vznikol počas konania o dedičstve, závisí na posúdení spornej skutkovej otázky, postupuje dedičský súd (notár ako súdny komisár) podľa § 194 CMP. Úlohou dedičského súdu je identifikovať spornú skutočnosť, posúdiť sporné skutkové tvrdenia účastníkov z hľadiska pravdepodobnosti a pokúsiť sa o dosiahnutie zmiery. Ak sa spor o dedičské právo neskončí zmiernou, dedičský súd (notár ako súdny komisár) odkáže účastníka, ktorého skutkové tvrdenia vyhodnotil ako menej pravdepodobné, na podanie žaloby. Žalobný návrh je potom vymedzený uznesením dedičského súdu. Identifikáciu spornej skutočnosti je potrebné vykonať tak, aby predmetom konania o žalobe bola výlučne otázka skutková a nie otázka, ktorá zahŕňa aj právne posúdenie veci. Právne posúdenie sa má vykonať v konaní o dedičstve podľa § 193 CMP. Petitom žaloby podľa § 194 CMP preto nemá byť určenie neplatnosti alebo platnosti závetu alebo vydedenia, má ním byť riešená skutková otázka (napr. či dôvody vydedenia sú dané alebo či opomenutí potomkovia sú dedičmi po poručiťovi). Až na základe rozsudku o určení právnej skutočnosti bude úlohou dedičského súdu (notára ako súdneho komisára) vec právne posúdiť a vyhodnotiť, či je listina o vydedení, resp. závet platný alebo neplatný.

7. Na základe zistenia, že potomkovia poručiťa neuznávajú listinu o vydedení a závet poručiťa z dôvodu neexistencie uvedeného dôvodu vydedenia, notár odkázal potomkov poručiťa, na ktorých sa dôvod vydedenia vzťahoval, na podanie žaloby o určenie, že dôvody vydedenia nie sú dané. Notár tak vymedzil spornú právnu skutočnosť, ktorá mala byť obsiahnutá v žalobnom petite. Na základe uvedeného súd konštatoval, že žaloba je v časti, v ktorej sa žalobcovia domáhajú určenia, že dôvody vydedenia uvedené v listine o vydedení nie sú dané, je procesne prípustná. Pokiaľ sa však žalobcovia zároveň domáhali určenia neplatnosti závetu poručiťa zo dňa 2.10.2015 v časti opomenutia zákonných dedičov, takto podaná žaloba o určenie neplatnosti závetu nie je žalobou o určení právnej skutočnosti podľa § 194 CMP, pretože neobsahuje určenie konkrétnej spornej skutočnosti (skutkovej otázky). Podaná žaloba tak v tejto časti z pohľadu § 137 písm. d) CSP nie je procesne prípustnou, a preto ju treba bez ďalšieho vecného prejednanja zamietnuť (výrok II.).

8. Vo vzťahu k listine o vydedení žalobcovia namietali, že dôvod, ktorý poručiťel v listine uviedol, nebol daný. Vydedenie je jednostranný právny úkon poručiťa, ktorým tento prejavuje svoju vôľu, aby jeho potomok ako neopomenuteľný dedič nedostal z niektorého zo zákonných dôvodov svoj dedičský podiel. Nevyhnutnou obsahovou náležitosťou tohto prejavu vôle je výslovné uvedenie dôvodu vydedenia. Existenciu vydedenia je nutné posúdiť s prihliadnutím na okolnosti každého jednotlivého prípadu. Dôvod vydedenia musí existovať v čase spísania listiny o vydedení. Na neskoršiu zmenu sa neprihliada, ak ju poručiťel nezobral do úvahy (poručiťel môže do doby svojej smrti listinu o vydedení zrušiť alebo zmeniť) / rozsudok NS SR sp. zn. 6Cdo/98/2018/. Dôvody vydedenia sa musia týkať vždy samotného priameho potomka poručiťa. Vzhľadom k uvedenému sa súd prvej inštancie v konaní nezaoberal dôkazmi a

výpoveďami strán a svedkov vzťahujúcimi sa na udalosti, ktoré sa odohrali po spísaní závetu, keďže tieto nie sú pre rozhodnutie súdu relevantné. Konkrétne šlo okolnosti týkajúce sa opätovného obnovenia kontaktu medzi žalobcom a poručiteľom koncom roku 2019, keďže k tomuto došlo po spísaní listiny o vydedení.

9. Súd prvej inštancie uviedol, že poručiteľ musí konkrétny dôvod vydedenia uviesť výslovne v listine o vydedení s časovou a miestnou špecifikáciou aby sa predišlo prípadnému sporu. Bez uvedenia tohto dôvodu by bola listina o vydedení absolútne neplatná. Z ustálenej súdnej praxe vyplýva, že dôvod vydedenia musí byť pod sankciou neplatnosti právneho úkonu konkretizovaný tak, aby bol zrozumiteľný nielen dotknutému subjektu, ale aj subjektu nezúčastnenému. Poručiteľ v listine o vydedení špecifikoval dôvod vydedenia nielen zákonnou citáciou § 469a ods. 1 písm. b) OZ (vydedil žalobcov 1/ a 2/, nakoľko trvalo o neho neprejavujú opravdivý záujem, ktorý by ako potomkovia mali prejavovať), ale ďalej ho špecifikoval tým, že v roku 1996 sa rozviedol so svojou prvou manželkou, matkou jeho detí, ktorá ich po rozvode viedla tak, že napriek jeho snahe mu nebolo umožňované stretávať sa s deťmi, takisto vylučovala akýkoľvek styk týchto detí s jeho rodinou. Keď jeho deti nadobudli plnoletosť, bol vykonaný z jeho strany pokus o nadviazanie kontaktu, rozumných vzťahov medzi otcom a deťmi, avšak tieto jeho snahy neboli úspešné. Toho času deti žijú vo H. D., žiadnym spôsobom ho nekontaktujú, nikdy si na neho nespomenú, ani v prípade jeho životných sviatkov, prípadne Vianoc, pravdepodobne sa pre ne stal cudzou osobou. Tento stav nastal bez jeho zavinenia, napriek jeho vyššie spomínanej snahe o nadviazanie prirodzených kontaktov s jeho deťmi. Poručiteľ výslovne určil, že dôsledky vydedenia sa vzťahujú aj na potomkov jeho vydedených detí.

10. Pokiaľ ide o dôvod vydedenia spočívajúci v tom, že žalobcovia trvalo neprejavovali o poručiteľa skutočný záujem, ako by ako potomkovia prejavovať mali, pri úvahe, či ide o dôvod vydedenia uvedený v § 469a písm. b) Občianskeho zákonníka, t. j. neprejavovanie opravdivého záujmu potomka o poručiteľa, treba považovať za významný vzťah medzi poručiteľom a potomkom, najmä, či tento vzťah mal charakter skutočného vnútorného vzťahu a nielen predstieraného, formálneho. Existenciu takéhoto kvalifikovaného vzťahu možno vyvodiť z rozličných vonkajších prejavov, napr. z osobného, prípadne písomného styku, zo vzájomnej starostlivosti potomka a poručiteľa a pod., pričom pri posudzovaní otázky, či existuje dôvod vydedenia v tomto ustanovení uvedený, nemožno opomenúť ani konkrétne možnosti dediča prejavovať takýto záujem a tiež okolnosti, za ktorých k vydedeniu došlo. Najmä, či potomkovi v prejavovaní opravdivého záujmu o poručiteľa nebránili objektívne okolnosti, prípadne, či zo strany potomka nejde o nezavinené neprejavovanie takéhoto kvalifikovaného záujmu. Súdna prax je ustálená v tom, že zákonný dôvod vydedenia uvedený v § 469a ods. 1 písm. b) Občianskeho zákonníka vyžaduje, aby neprejavovanie opravdivého záujmu bolo potomkom zavinené, nestačí len samotná existencia takéhoto stavu. Pri posúdení dôvodov vydedenia podľa § 469a ods. 1 písm. b) Občianskeho zákonníka je potrebné taktiež zisťovať, či potomok poručiteľa mal reálnu možnosť o poručiteľa prejaviť skutočný záujem, ktorý by ako potomok mal prejaviť, t. j. či poručiteľ mal sám záujem sa s dieťaťom sýkať a udržiavať s ním bežné príbuzenské vzťahy. Vydedenie totiž prichádza do úvahy len tam, kde poručiteľ o tento blízky príbuzenský vzťah stojí, kde sa ho nezáujem potomkov osobne citovo dotýka, kde mu tento stav vadí, a nie, ak ide o situáciu, kedy je mu tento stav ľahostajný, prípadne kedy k nemu i podstatne prispel (napr. rozsudok Najvyššieho súdu SR z 1.11.1997, sp. zn. 1 Cdo 173/96, rozsudok Najvyššieho súdu SR z 29.2.2012, sp. zn. 2 Cdo 109/2010).

11. Pri posudzovaní existencie dôvodov vydedenia súd prvej inštancie vychádzal z konkrétnych okolností, zo širšieho pohľadu nahliadať na kvalitu vzťahov medzi poručiteľom a žalobcami a za týmto účelom bolo vykonané rozsiahle dokazovanie. Z tohto dokazovania vyplynulo, že vzťahy medzi poručiteľom a jeho deťmi boli narušené a štandardne sa nevyvíjali od útleho detstva žalobcov. Z rozvodového rozsudku jednoznačne vyplynulo, že medzi rodičmi žalobcov začali vznikať nezhody už po narodení žalobkyne 2/ z dôvodu, že poručiteľ dával prednosť spolužiakom a kamarátom a na výchove a výžive dcéry sa podieľal len sporadicky. Tieto spory sa prehĺbili po narodení žalobcu 1/, nakoľko poručiteľ sa často zdržiaval mimo domu a ako sám priznal, o rodinu sa nestaral tak ako mal, čo malo vyplývať z jeho zaneprázdnenosti. Na základe toho súd ako jednu z príčin rozvratu manželstva konštatoval zanedbávanie rodiny zo strany poručiteľa. Pokiaľ svedkovia na strane žalovanej vo svojich výpovediach popisovali poručiteľa ako človeka, ktorý bol rodinne založený a pre ktorého bola rodina všetkým, súd prvej inštancie tento ich pohľad na poručiteľa vo vzťahu k jeho novej partnerke a novej rodine, ktorú si po rozvode založil, nespochybnil. Vzhľadom na vyjadrenie samotného poručiteľa v rozvodovom konaní však považoval za nutné prijať, že priority a hodnoty poručiteľa sa v jeho neskoršom veku zmenili, možno

pod vplyvom novej partnerky a novej rodiny, tieto sa však nepremietli do jeho vzťahu k biologickým deťom - žalobcom.

12. Matka žalobcov s nimi opustila spoločnú domácnosť v roku 1995, k rozvodu došlo v máji 1996, kedy mala žalobkyňa 2/ 6 rokov a žalobca 1/ takmer 3 roky. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že napriek rozvodu manželstva nedošlo medzi rodičmi žalobcov k stabilizácii vzťahov, naďalej medzi nimi pretrvávali konflikty, pričom ich centrom boli práve v tom čase maloletí žalobcovia. V konaní o zvýšenie výživného iniciovanom matkou žalobcov v roku 2001, teda päť rokov po rozvode, sa poručiteľ vyjadril, že deti nevidel od rozvodu manželstva. Ako vyplýva z predložených dôkazov, toto tvrdenie poručiteľa nebolo pravdivé, keďže ako vyplýva z úradného záznamu sám pred zamestnankyňou odborom sociálnych vecí a rodiny dňa 5.10.1998 popisoval svoj kontakt s deťmi v roku 1998, ktorý však bol limitovaný a obmedzovaný matkou žalobcov. Pokiaľ vypočutí svedkovia vinu na nerealizovaní riadneho styku poručiteľa s maloletými deťmi pripisovali výlučne za vinu matke žalobcov, ani toto tvrdenie nebolo jednoznačne preukázané, keďže žalobcovia do spisu založili potvrdenia príbuzných a známych, z ktorých vyplýva, že poručiteľ sa v priebehu rokov 1998 a 1999 opakovane nedostavil na súdom stanovený styk s deťmi, pričom len v roku 1999 to bolo v deviatich prípadoch. Rozporne s vyjadrením poručiteľa vyznelo aj vyjadrenie žalovanej, ktorá pri svojom výsluchu uviedla, že poručiteľ do roku 2000 žalobcov kontaktoval na sviatky a posielal im dary a do roku 2000 ich aj navštevoval. Podľa vyjadrenia žalovanej od roku 2000 sa poručiteľ prestal o styk so žalobcami pokúšať. Následne až v roku 2011 kontaktovala žalobcov prostredníctvom sociálnej siete nevlastná dcéra poručiteľa. Z uvedeného vyplýva, že od ukončenia spolužitia rodičov v roku 1996 do roku 2000 bol kontakt poručiteľa a žalobcov minimálny a zároveň výrazne poznačený pretrvávajúcimi konfliktmi medzi bývalými manželmi (svedkovia popisovali hádky, fyzické útoky, urážky rodinných príslušníkov, vyhadzovanie darčiekov), v dôsledku čoho, vzhľadom na vek žalobcov, museli byť tieto situácie mimoriadne stresujúce. Následne po roku 2000 už k žiadnej realizácii styku medzi otcom a deťmi nedochádzalo, a to na základe rozhodnutia poručiteľa, ktorý podľa tvrdenia žalovanej a ňou navrhnutých svedkov v snahe vyhnúť sa ďalším konfliktom s matkou žalobcov, ktoré by prípadne viedli k zmene zverenia detí, toto svoje rodičovské právo neuplatňoval. Konanie poručiteľa v žiadnom prípade nemožno pripísať za vinu žalobcom, ktorí sa na jeho rozhodnutí žiadnym spôsobom nepodieľali. Ak aj zo strany detí došlo k odmietnutiu kontaktu s otcom, vzhľadom na ich výrazne nízky vek a stresujúce okolnosti vyvolané konfliktmi rodičov, by ich pocity boli absolútne pochopiteľné. V danom prípade bolo povinnosťou rodičov, a teda aj poručiteľa, vytvoriť také podmienky, hoci aj prostredníctvom ingerencie súdu alebo sociálneho pracovníka, aby tento styk prebiehal v pokoji a prostredí umožňujúcom formovanie vzťahu rodiča a dieťaťa. Poručiteľ však tieto možnosti nevyužil a sám jednostranne uskutočnil rozhodnutie, že sa s deťmi stretávať nebude. Poručiteľ tak nebol takmer vôbec súčasťou života žalobkyne 2/ od jej šiestich rokov a žalobcu 1/ od troch rokov, žiadnym spôsobom sa nepodieľal na ich výchove, na utváraní ich osobnosti, formovaní hodnôt, neposkytoval im žiadnu citovú podporu, nebol prítomný pri ich zásadných životných rozhodnutiach. Podľa názoru súdu prvej inštancie nie je akceptovateľné očakávanie poručiteľa, že mu žalobcovia po dosiahnutí dospelosti budú prejavovať úctu a rešpekt ako k rodičovi, keď ich sám k týmto hodnotám neprivedol.

13. Zároveň súd prvej inštancie zdôraznil, že okrem vyššie uvedených rodičovských povinností, ktoré si poručiteľ voči žalobcom neplnil, z jeho strany dochádzalo opakovane aj porušovaniu povinnosti riadne a včas plniť vyživovaciu povinnosť voči maloletým deťom, a to dokonca v rozsahu pol roka v období január 2001 - júl 2001, júl 2004 - január 2005, či tri mesiace v období december 2011 - február 2012, v dôsledku čoho matka žalobcov podala proti nemu trestné oznámenia. Takýmto konaním poručiteľ ohrozoval uspokojovanie základných existenčných potrieb a hoci toto jeho konanie nikdy nemalo trestnoprávne následky, z morálneho hľadiska a z hľadiska prejavovania oprávneného záujmu rodiča o svojich potomkov je odsúdeniahodné. O to viac, že poručiteľ musel mať vedomosť o potrebách svojich biologických detí, keďže sám žil v spoločnej domácnosti s novou manželkou a jej dvomi dcérami, ktoré boli o niečo staršie ako žalobcovia. Z konania o zvýšenie výživného vyplynulo, že potreby nevlastných detí však poručiteľ uprednostňoval pred potrebami jeho biologických detí, keď výdavkami na ich výchovu a starostlivosť odôvodňoval nemožnosť zvýšenia výživného, hoci ako uviedol súd v predmetnom konaní, táto povinnosť poručiteľa bola len podporná. Vypočutí svedkovia nepravidelné a oneskorené plnenie vyživovacej povinnosti odôvodňovali snahou poručiteľa donútiť matku žalobcov, aby mu umožnila styk s deťmi. Takéto tvrdenia by mohli súvisieť s oneskoreným plnením výživného poručiteľom do roku 2000, kedy mal podľa žalovanej snahu styk realizovať, ktoré však nebolo žalobcami dokladované. Z predložených rozhodnutí v trestných veciach však vyplýva, že poručiteľ si túto povinnosť neplnil ani po roku 2000, keď už snahu o kontakt s deťmi pre obavu z konfliktu s bývalou manželkou vzdal.

Poručiteľ svojím konaním len zvýraznil neexistenciu záujmu o vzťah medzi ním a žalobcami a prehľbil materiálnu, sociálnu a finančnú závislosť žalobcov na ich matke ako jedinej osobe, ktorá riadne a pravidelne zabezpečovala ich výchovu a nevyhnutné potreby. Z vykonaných výsluchov bolo preukázané, že poručiteľ nad rámec výživného žalobcom žiadnym spôsobom neprispieval, a to ani počas ich štúdia. Kupovanie darčiekov, ktoré boli následne odložené do skrine, nemohlo byť pre potreby detí relevantné, keďže o takomto konaní poručiteľa nemali vedomosť a nemali z neho ani žiaden prospech.

14. Žalobcovia v konaní uvádzali, že pred dosiahnutím dospelosti mal poručiteľ možnosť o kontakt s nimi, ktorí oni sami iniciovali, a to počas stretávky rodičov zo strednej školy. Žalovaná túto skutočnosť rozporovala s tým, že žiaden zo svedkov ich na stretávke nevidel. Vypočutí svedkovia sa v tejto súvislosti vyjadrili len v tom zmysle, že si na takúto situáciu nepamätajú. Žalobkyňa 2/ zároveň popisovala aj následný pokus v roku 2006 ako šestnásťročná, kedy poručiteľa stretla cestou zo školy. Mala záujem ísť otca pozdraviť, a teda pokúsiť sa o nadviazanie kontaktu s ním, avšak keď ju poručiteľ zbadal, obrátil sa a vydal sa opačným smerom, aby sa vzdialil. Žalobkyňa sa celý život veľmi trápila nezáujmom svojho otca, tento ju nepodporoval a nenavštevoval ani v detstve, pričom ju ešte viac zarmútilo, keď pri každej možnej príležitosti o nadviazanie kontaktu ju otec ignoroval, nemal záujem s ňou nadviazať akýkoľvek vzťah. Súd poukázal na zjavnú ojedinelosť týchto stretnutí, čo je v zjavnom rozpore s tvrdením žalovanej a svedkov o tom, že poručiteľ mal výraznú snahu byť súčasťou života svojich detí, že o ich živote získaval informácie od svojich známych, a napriek tomu si nenašiel žiadnu príležitosť nadviazať s nimi kontakt v neskoršom veku a v prípade žalobkyne 2/ po dosiahnutí jej plnoletosti.

15. Cez tieto okolnosti potom následne súd prvej inštancie nazeral na snahu o nadviazanie komunikácie so žalobcami zo strany nevlastnej dcéry v roku 2011. Žalobkyňa 2/ uviedla, že sa celý život veľmi trápila nezáujmom svojho otca, tento ju nepodporoval a nenavštevoval ani v detstve, pričom ju ešte viac zarmútilo, keď pri každej možnej príležitosti o nadviazanie kontaktu ju otec ignoroval, nemal záujem s ňou nadviazať akýkoľvek vzťah. Žalobkyňa 2/ dosiahla plnoletosť ešte v roku 2007, poručiteľ však nerealizoval žiadne kroky, aby s ňou nadviazal akýkoľvek kontakt. Pokus o kontakt prišiel až o štyri roky zo strany nevlastnej dcéry poručiteľa, ktorá bola pre žalobkyňu 2/ cudzou osobou, pričom podľa názoru súdu je možné vcítiť sa do toho, že žalobkyňu veľmi ranilo a zarmútilo to, že ju kontaktuje niekto, s kým má poručiteľ tak blízky a láskyplný vzťah, ktorý jej bol zo strany poručiteľa odopretý. Podľa názoru súdu odmietnutie sprostredkovaného kontaktu cez tretiu osobu zo strany žalobkyne 2/ bolo vzhľadom na okolnosti vývoja vzťahu dcéry a otca pochopiteľné. Existenciu skutočného záujmu poručiteľa o žalobkyňu 2/ následne spochybňuje skutočnosť, že zo strany poručiteľa už nedošlo k žiadnemu pokusu o nadviazanie priameho kontaktu.

16. Pokiaľ ide o žalobcu 1/, ten na záujem o kontakt s nevlastnou sestrou a následne s poručiteľom reagoval, z tohto mal radosť a na to, že spozná svojho otca a jeho rodinu reagoval pozitívne. Súd prvej inštancie však zdôraznil, že žalobca 1/ mal v tom čase len 17 rokov, žil s matkou a bol na nej v celom rozsahu závislý. Tomu muselo zodpovedať aj jeho rozhodovanie, pokiaľ ide o kontakt s poručiteľom a jeho rozsah. Z predloženej komunikácie cez sociálnu sieť vyplýva, že hoci žalobca spočiatku uvádzal, že jeho matka proti stretávaniu s poručiteľom nenamietala, neskôr svoje stanovisko zmenila a žalobca 1/ to musel rešpektovať, pričom súčasne žiadal, aby poručiteľ kontaktoval za týmto účelom matku žalobcu a aby sa oni dohodli. Z tejto konverzácie nevyplýva, že by žalobca 1/ záujem o kontakt stratil. Hoci žalovaná a ňou navrhnutí svedkovia túto zmenu postoja považovali za bezdôvodnú, je nutné poukázať na už vyššie spomínané neplnenie si rodičovských povinností zo strany poručiteľa pokiaľ ide o výživné, keď poručiteľ opätovne nezaplatil výživné v období od decembra 2011 do februára 2012, keď so žalobcom komunikovali, nevlastná sestra spomenula aj sms od žalobcu k Vianociam 2011. V tejto situácii vyznieva až absurdne, že svedkovia zdôrazňujú, že poručiteľ žalobcu obdaroval telefónom a ten sa zachoval nevďačne, keď na druhej strane si poručiteľ voči nemu riadne neplnil vyživovaciu povinnosť. Pri hodnotení rodinných vzťahov súd prvej inštancie zároveň upozornil na nedostatok empatie na strane novej rodiny poručiteľa voči žalobcovi 1/, a to konkrétne vo vzťahu ku komunikácii z 29.11.2011. Nevlastná dcéra poručiteľa tam uvádza, že sa ako rodina rozhodli, že kým žalobca nebude samostatný, nebudú sa do jeho vzťahov vmiešavať. Je zarážajúce, že hoci oni toto rozhodnutie prijali ako rodina, od žalobcu očakávali, že sa rozhodne bez ohľadu na pocity či názory svojej matky alebo sestry, ktoré predstavovali jeho rodinu a jeho zázemie. Z tejto konverzácie zároveň nevyplýva, že by poručiteľ rešpektoval pranie žalobcu 1/ a pokúsil sa kontaktovať priamo matku žalobcu a o celej situácii sa dohodnúť. Poručiteľ naopak akúkoľvek úpravu či zlepšenie vzťahov opätovne sabotoval nezaplatením výživného riadne a včas.

17. Na základe vykonaného dokazovania tak súd prvej inštancie dospel k záveru, že dôvody vydedenia podľa § 469a ods. 1 písm. b) OZ vymedzené v listine o vydedení z 2.10.2015 nie sú dané a žalobe v tejto časti vyhovel. Vykonaným dokazovaním bolo jednoznačne preukázané, že to bol poručiteľ kto od útleho detstva zanedbával potreby svojich detí, neprejavoval o ne opravdivý záujem, ohrozoval uspokojovanie ich existenčných potrieb, v dôsledku k čoho nedošlo ani k vytvoreniu štandardného vzťahu medzi ním a žalobcami, zodpovedajúceho vzťahu otca a jeho detí. Vzhľadom na prístup poručiteľa ako aj ich matky, žalobcovia nemali v detstve ani v čase dospievania reálnu možnosť o poručiteľa prejavíť skutočný záujem a udržovať s ním bežné príbuzenské vzťahy, keďže s poručiteľom neboli v žiadnom kontakte. Poručiteľ k tomuto stavu podstatne prispel, pričom na tom nič nezmenila ani krátkodobá snaha o nadviazanie kontaktu so žalobcom 1/ v rokoch 2011-2012, v rámci ktorej poručiteľ mal voči žalobcovi len očakávanie bez toho, aby mu poskytol záruku, že bude jeho potreby a rozhodnutia rešpektovať. Vzhľadom na neexistenciu akýkoľvek základov pre opätovné vybudovanie blízkeho vzťahu a vzťahu rešpektu a dôvery, zavinenú poručiteľom, nie je možné nedostatok opravdivého záujmu pripísať za vinu žalobcom.

18. V časti o trovách konania súd prvej inštancie rozhodnutie odôvodnil ust. § 255 ods. 2, § 262 ods. 1 CSP, vecne tým, že žalobcovia si žalobou uplatnili dva samostatné určovacie nároky, na určenie neplatnosti závetu a na určenie neexistencie dôvodov vydedenia. Žalobcovia boli úspešní v časti jedného nároku (v časti, v ktorej súd žalobe vyhovel) a žalovaná v časti druhého (v časti, v ktorej súd žalobu zamietol). Úspech žalobcov tak predstavoval 50% a zodpovedal úspechu žalovanej v rovnakom rozsahu, preto súd prvej inštancie žiadnej zo strán nepriznal právo na náhradu trov konania.

19. Proti tomuto rozsudku v rozsahu zvyšovo zamietajúceho výroku II. a výroku III. o trovách konania podali včas odvolanie žalobcovia 1/ a 2/ s návrhom jeho zrušenie v napadnutých častiach a vrátenie súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Odvolanie odôvodnili ust. § 365 ods. 1 písm. h/ CSP. Žalobcovia mali za to, že rozhodnutie o zamietnutí žaloby v časti určenia neplatnosti závetu v časti opomenutia zákonných dedičov vychádza z nesprávneho právneho posúdenia, navyše je v rozpore s rozhodovacou súdnou praxou. Žalobcovia dali do pozornosti rozsudok Okresného súdu Žiar nad Hronom z 23.11.2018 sp. zn. 22C/29/2017, ktorým súd v skutkovo obdobnej veci určil, že dôvody vydedenia žalobkýň ich otcom, spísané v listine o vydedení spísané formou notárskej zápisnice nie sú dané, a že závet zriadený formou notárskej zápisnice je v časti opomenutia zákonných dedičov neplatný. Obdobne aj Krajský súd v Košiciach sa v konaní vedenom pod sp. zn. 9Co/1/2022 zaoberal prípustnosťou určenia neplatnosti listiny o vydedení na základe žaloby opomenutého dediča, pričom otázku určenia (ne)platnosti listiny o vydedení považoval za kľúčovú pre pokračovanie v konaní o dedičstve, pretože jej zodpovedanie vylučuje ďalšie spory v tejto otázke; poukázal tiež na to, že súdna prax jednoznačne akceptuje aj žaloby, ktorými dedič sa domáha buď určenia neplatnosti listiny o vydedení, alebo určenia, že dôvody jeho vydedenia nie sú dané (rozhodnutia Najvyššieho súdu SR napr. vo veciach 5 Cdo 239/2009, 4 Cdo 123/2009, 4 Cdo 93/2009, 2 Cdo 222/2009). Žalobcovia ďalej poukázali aj na uznesenie Najvyššieho súdu SR z 28.3.2018, sp. zn. 6Cdo 54/2017. V zmysle uvedených súdnych rozhodnutí, súdy bežne akceptujú žaloby, ktorými sa dedič domáha určenia, že dôvody vydedenia nie sú dané, ale zároveň určenia neplatnosti listiny o vydedení či neplatnosti závetu v časti opomenutia zákonných dedičov na dedičský podiel tak, ako je to v prejednávanej veci. Obdobné žaloby sú jednoznačne prípustným prostriedkom ochrany práv žalobcov. Otázkou určenia (ne)platnosti závetu je možné považovať za kľúčovú pre pokračovanie v konaní o dedičstve. V opačnom prípade hrozí, že po skončení súdneho konania sa žalobcovia opäť ocitnú v právnej neistote, pokiaľ podľa názoru notára ako súdneho komisára nebude postačovať len určenie, že dôvody vydedenia nie sú dané, pokiaľ závet zanechaný poručiteľom zostane aj naďalej v platnosti. Ak žalobcovia majú právo domáhať sa určenia, že dôvody na ich vydedenie nie sú dané, majú zároveň právo požadovať určenie, že závet zanechaný poručiteľom je neplatný v časti ich opomenutia ako zákonných dedičov, pretože toto určenie je jednoznačne nadväzujúce a súvisiace aj so samotným závetom. V danom prípade tak došlo k nesprávnemu právnomu posúdeniu o prípustnosti rozsahu podanej žaloby, v dôsledku ktorého súd dostal žalobcov do právnej neistoty takmer v rozsahu, v akom sa nachádzali pred podaním žaloby. V danom prípade sa tiež súd prvej inštancie odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe, pričom žalobcom neposkytol riadne odôvodnenie tohto odklonu v rozpore s princípom právnej istoty. Ďalej tiež poukázali na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/176/2019 z 29.4.2020 a rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 468/2012.

20. V súvislosti s uvedeným žalobcovia ďalej namietali, že na základe nesprávneho právneho posúdenia veci súd prvej inštancie konštatoval úspech žalobcov len v rozsahu 50 %, pričom ani v tejto miere právo na náhradu trov konania žalobcom nepriznal, ale bez odôvodnenia rozhodol, že žalobcovia nemajú právo na náhradu trov konania. Poukázali tiež na ust. § 256 ods. 2 CSP, podľa ktorého však súd prvej inštancie nepostupoval, a to aj napriek tomu, že žalovaná navrhla nadmerné množstvo dôkazov - výsluchu svedkov, o ktorých výsluchy sa celé súdne konanie predĺžilo. Žalovaná tak zavinila trovy konania, ktoré by inak neboli vznikli, pričom súd nesprávne nepostupoval, keď náhradu týchto trov žalobcom nepriznal. Na základe uvedeného mali žalobcovia za to, že aj v časti rozhodnutia o trovách konania súd prvej inštancie vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci, v rozpore s rozhodovacou súdnou praxou a neposkytol dostatočné odôvodnenie svojho rozhodnutia o nepriznaní práva na náhradu trov konania.

21. Žalovaná sa k odvolaniu žalobcov nevyjadřila.

22. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podala včas v rozsahu vyhovujúceho výroku I. a výroku III. o trovách konania odvolanie aj žalovaná s návrhom na jeho zmenu tak, že odvolací súd žalobu v celom rozsahu zamietne; alternatívne navrhla jeho zrušenie v napaďnutej časti a vrátenie súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Odvolanie odôvodnila ust. § 365 ods. 1 písm. d/, f/ a h/ CSP. Namietala nesprávne právne posúdenie existencie právneho titulu, pretože súd prvej inštancie za právne relevantné vzal len skutočnosti tvrdené žalobcami, ktoré nekriticky prevzal bez opory v dokazovaní, pričom z dokazovania vyplynulo zavádzanie súdu zo strany žalobcov. Žalovaná mala za to, že došlo k naplneniu dôvodu vydedenia v zmysle § 469a ods. 1 písm. b) OZ v čase uskutočnenia tohto právneho úkonu, pričom súd vec nesprávne právne posudzoval sústredením svojej pozornosti na hodnotenie výkonu rodičovských práv zo strany poručiteľa v detstve žalobcov, pričom tu bolo zo strany žalovanej preukázané, že poručiteľovi bolo v kontakte so žalobcami bránené. Súdu prvej inštancie podľa žalovanej úplne unikla právne významná podstata prejednávanej veci, a to slobodné rozhodnutie žalobcov s poručiteľom vzťah nenadviazať napriek jeho preukázanej snahe.

23. Žalovaná tiež namietala nesprávne skutkové zistenia týkajúce sa vzťahu poručiteľa a žalobcov, pričom dôvodila, že súd nekriticky prevzal tvrdenia žalobcov o trápení, ktoré spôsobovala absencia vzťahu s poručiteľom, vyfabulované tvrdenia žalobkyne 2/ o pokuse o osobný kontakt s poručiteľom na školskej stretávke, kde ju nikto nevidel, ako aj pri údajnom osobnom stretnutí s poručiteľom cestou zo školy, kedy sa poručiteľ mal od nej odvrátiť a vyhnúť sa kontaktu s ňou. Uvedené je v rozpore s vykonaným dokazovaním, pretože to bol práve poručiteľ, ktorý pociťoval hlboký zármutok z absencie rodičovského vzťahu so žalobcami. Svedecké výpovede sú v prejednávanej veci rozhodujúcim dôkazom, keďže žalobcovia nadviazanie vzťahu s otcom odmietli a v snahe o zvrátenie vydedenia poručiteľom produkovali zavádzajúce tvrdenia počas celého konania. Žalobcovia počas celého svojho života nevykonali jediný pokus o nadviazanie kontaktu s poručiteľom, práve naopak, snahu poručiteľa o nadviazanie kontaktu a skutočného rodinného vzťahu otca so svojimi deťmi v prípade žalobkyne 2/ úplne ignorovali, resp. v prípade žalobcu 1/ bolo toto nadviazanie kontaktu zo strany poručiteľa žalobcom 1/ jednostranne ukončené bez akéhokoľvek vysvetlenia. Súd prvej inštancie svoju argumentáciu oprel o sympatie a „vcítanie sa“ do postoja žalobcov, ktorý však vychádza z absencie styku poručiteľa so žalobcami v ich detstve, ktorému bolo bránené zo strany matky žalobcov a nemôže ospravedlniť ignorovanie snahy poručiteľa o nápravu a nadviazanie vzťahu so žalobcami v ich dospelosti. Postoj žalobcov mohol byť dôsledkom zlého vzťahu poručiteľa s ich matkou, ale táto skutočnosť ich nezájem o poručiteľa neospravedľňuje, pretože minimálne po dosiahnutí dospelosti, resp. po osamostatnení sa z domácnosti svojej matky, bolo ignorovanie poručiteľa ich vlastnou voľbou, za ktorú nesú plnú zodpovednosť. Postoj žalobcov voči poručiteľovi sa poslednýkrát prejavil v ich konaní, kedy žalobcovia neprišli na jeho poslednú rozlúčku, pričom sa obaja nachádzali na území SR a o pohrebe poručiteľa boli informovaní. Jedinou reakciou žalobcov na smrť poručiteľa bolo kontaktovanie nevlastnej dcéry poručiteľa zo strany žalobcu 1/ správu na sociálnej sieti Facebook pred veľkonočnými sviatkami s tým, že dostal predvolanie od notára na dedičské konanie a že sa chce informovať ako na tom sú, pričom sa neinformoval, čo bolo dôvodom úmrtia jeho otca a zaujímal sa výhradne o dedičské konanie. Domáhanie sa určenia, že dôvody vydedenia nie sú dané považuje žalovaná aj z tohto dôvodu za nedôvodné a toto konanie žalobcov je v príkrom rozpore s dobrými mravmi, kedy nemali záujem o kontakt so svojím otcom za jeho života a až po jeho smrti chcú nadobudnúť časť jeho majetku proti jeho vôli, ktorú za svojho života jednoznačne a dôvodne deklaroval. Súd prvej inštancie sa nijakým spôsobom nevysporiadal s jediným listinným dôkazom preukazujúcim reálny postoj matky žalobcov, a to zápisom z ÚPSVaR Galanta zo dňa 5.10.1998, z ktorého je zrejme, že matka žalobcov poručiteľovi bránila v styku so žalobcami. Čo sa

týka listinných dôkazov produkovaných žalobcami „preukazujúcimi“ nevykonávanie nariadeného styku zo strany poručiťa, žalovaná poukázala na to, že viaceré potvrdenia sú písané totožným rukopisom, a teda je na mieste pochybnosť, či sú tieto dôkazy skutočné alebo dodatočne vyprodukované za účelom ovplyvnenia výsledku prejednávanej veci.

24. Pokiaľ ide o vyhodnotenie dokazovania – komunikácie na sociálnych sieťach, súd prvej inštancie opäť tendenčne prevzal do odôvodnenia rozsudku len skutočnosť, že žalobca 1/ istú dobu reagoval na snahu poručiťa o nadviazanie vzťahu. Nijakým spôsobom sa však nevysporiadal s jednostranným ukončením vzťahu s poručiťom zo strany žalobcu 1/ a opomenul reakciu žalobkyne 2/, ktorá kontakt s poručiťom kategoricky odmietla, nazvala ho „ten človek“ a uviedla, že túto kapitolu života má v sebe už uzavretú, čo jednoznačne dokumentuje zatrpknutý a odmietavý postoj voči poručiťovi, ktorý nemohol svojim konaním zvrátiť, a teda vo vzťahu ku dôvodom vydedenia mu nemôže byť na ľarchu. Argumentácia žalobkyne 2/ vo veci zmeny priezviska z úcty ku svojej starej matke je absurdná, pretože vo svetle jej vyjadrenia k osobe poručiťa je pravdepodobné, že tento krok bol prejavom neúcty resp. animozity voči poručiťovi, s ktorým podľa vlastného vyjadrenia nechcela mať nič spoločné. Takisto súd nekriticky vyhodnotil aktivitu žalobcu 1/ pri komunikácii s nevlastnou dcérou poručiťa, z ktorej je zrejme jeho pasivita, čo je súčasne s jednostranným bezdôvodným ukončením kontaktu v rozpore so zavádzajúcimi tvrdeniami žalobcu 1/ o tom, ako sa z kontaktu s otcom tešil. Zmätočne tiež pôsobí názor súdu na vzťah poručiťa ku svojim nevlastným deťom ako milujúceho nevlastného otca, pričom súčasne súd uveril tvrdeniam žalobcov, resp. ich matky, že sa poručiť o svoje vlastné deti nezaujímal a dobrovoľne s nimi neudržiaval vzťahy. Tento rozpor opätovne poukazuje na žalovanou tvrdenú skutočnosť, a to narušenie až celkové zničenie vzťahov medzi žalobcami a poručiťom matkou žalobcov, pričom ale v dospelosti mohli žalobcovia vzťah s poručiťom z vlastnej iniciatívy nadviazať, resp. opätovať jeho snahu o nadviazanie vzťahu. Po bezdôvodnom ukončení kontaktu zo strany žalobcu 1/ a nezájme o nadviazanie kontaktu zo strany žalobkyne 2/, poručiť o svojom kroku oboch žalobcov vydediť nepochyboval, pretože napriek snahe poručiťa nedošlo k nadviazaniu skutočných rodinných vzťahov. Súd prvej inštancie nesprávnymi skutkovými a právnymi zisteniami vniesol do rozhodovacej činnosti ústavne neakceptovateľnú arbitrárnosť a svojvôľu, a nevysporiadal s relevantnou argumentáciou žalovanej (najmä otázkou snahy otca so svojimi plnoletými deťmi nadviazať kontakt a vybudovať vzťah, čo žalobkyňa 2/ kategoricky odmietla a žalobca 1/ neopätoval), čím sa stal rozsudok zmätočný a nepreskúmateľný pre nedostatok dôvodov.

25. Žalovaná tiež uviedla, že v prípade, ak odvolací súd bude mať za to, že niektoré zo žalovanou uvedených dôvodov subsumovaných pod iné odvolacie dôvody (nevyporiadanie sa s relevantnými tvrdeniami žalobcu, zmätočnosť a arbitrárnosť v odôvodnení rozsudku a pod.) možno považovať za tzv. inú vadu konania, žiadal, aby boli takto posudzované. Ide pritom o také závažné vady konania, ktorých bezprostredným a priamym následkom je nesprávne rozhodnutie vo veci.

26. Žalobcovia vo vyjadrení k odvolaniu žalovanej navrhli rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku I. ako vecne správny potvrdiť. Mali za to, že v konaní bolo dostatočne preukázané, že v rodine existovali problémy už pred rozvodom manželstva poručiťa a matky žalobcov, pričom následne sa poručiť s maloletými žalobcami úplne odcudzili v dôsledku zavinenia poručiťa, ktorí ich z vlastného rozhodnutia prestal úplne kontaktovať a finančne podporovať. Rozpad rodiny preto nemožno dávať za vinu žalobcom, ktorí boli v tom čase maloletí a nemali žiadne dostupné prostriedky na to, aby si s otcom mohli vytvoriť vzťah. V tejto súvislosti poukázali na vykonané dokazovanie súdnymi spismi sp. zn. 11C/29/1996 a 12P/144/01. Nesúhlasili so žalovanou, ktorá v odvolaní útočí na matku žalobcov, pretože z rozvodového spisu vyplynulo, že za rozpad rodinných vzťahov bol zodpovedný poručiť, ktorý sa o rodinu nestaral nielen po citovej, ale ani po finančnej stránke. O rozvod žiadala matka žalobcov, ktorá vtom čase na vyživovaciu povinnosť pre oboch žalobcov žiadala poručiťa zaviazat sumou vo výške 1.300,- Sk (43,15 eura), od sumy ktorej napokon sama ustúpila a žiadala iba sumu vo výške 1.000,- Sk (33,19 eura), pričom poručiť nesúhlasil ani s poníženou sumou a žiadal, aby ho súd zaviazal na výživné na obe deti vo výške 600,- Sk (19,92 eura). Podľa rozsudku súd manželstvo poručiťa a matky žalobcov rozviedol s odôvodnením, že manželstvo prestalo byť funkčné kvôli finančnej kríze (o financiách rozhodoval napriek kríze iba poručiť bez vedomia matky žalobcov) a tiež kvôli častej neprítomnosti a trávenia času poručiťa s rodinou. Vzhľadom na uvedené nemôžu byť pravdivé tvrdenia žalovanej a svedkov navrhnutých žalovanou, ktorí iba na základe ich subjektívneho názoru uvádzali, že poručiť mal byť vzorným otcom, ktorý údajne trpel nedostatkom vzťahu so žalobcami, keďže už z rozvodového spisu bolo zrejme, že poručiť sa o rodinu nikdy dostatočne nezaujímal, netrúvil s nimi dostatok času

a nezabezpečoval ich ani po finančnej stránke. Rovnako to preukazuje podstatný obsah spisu ohľadom úpravy práv a povinností k maloletým deťom, z ktorého vyplynulo, že matka žalovaných dňa 14.8.2001 podala návrh na zvýšenie výživného (v tom čase mali žalobcovia 8 a 12 rokov), pričom bolo preukázané, že poručiteľ nezaplatil výživné od februára 2001 a dlh na výživnom bol vo výške 11.000,- Sk (365,13 eura). Poručiteľ v predmetnom konaní nesúhlasil so zvýšením výživného na žalobcov, dlh na výživnom nepoprel, ale poukazoval v tejto súvislosti na výdavky súvisiace s jeho novou rodinou, najmä výdavky na nevlastné maloleté dcéry, pričom uvádzal, že musí pracovať tvrdo, aby zabezpečil novú rodinu, dokonca si mal vziať pôžičku za účelom zabezpečenia klavíra pre nevlastné dcéry, pričom bol vlastníkom bytu a jeho nová manželka (žalovaná) viedla už v tom čase podnikateľskú činnosť. Aj na základe predmetnej spisovej dokumentácie možno konštatovať nezaujímajúci poručiteľa o maloletých žalobcov, ktorých nezabezpečoval ani po finančnej stránke, ani im nijakým iným spôsobom nepomáhal, či už v ich rannom detstve, a už vôbec nie počas štúdia. Aj vzhľadom na uvedené sa žalobcovia stotožnili s konštatovaním súdu prvej inštancie s poukazom na ustálenú súdnu prax v tom, že zákonný dôvod vydedenia uvedený v § 469a ods. 1 písm. b) OZ vyžaduje, aby neprejavovanie opravdivého záujmu bolo potomkom zavinené, nestačí len samotná existencia takéhoto stavu. O snahe vytvorenia citového vzťahu zo strany poručiteľa k žalobcom nemožno hovoriť. Z oboznámených súdnych spisov vyplynulo, že odkedy si poručiteľ založil novú rodinu, zaujímal sa a zabezpečoval iba túto. Aj na základe uvedeného je zrejmé, že nemožno klásť za vinu žalobcom, že si s poručiteľom nevytvorili väzby, keď im to poručiteľ nijakým spôsobom neumožnil.

27. Žalobcovia nesúhlasili ani s tvrdením žalovanej, že súd prvej inštancie nekriticky prijal len skutočnosti tvrdené žalobcami, pričom títo mali súd zavádzať. Žalobcovia svoje tvrdenia nielenže podopreli listinnými dôkazmi, ale zároveň vyplynuli aj zo svedeckých výpovedí na oboch stranách, kde samotní svedkovia protistrany potvrdili, že poručiteľ im neplatil výživné, aby „potrestal“ konanie matky (výpoveď o.i. matky poručiteľa), a tiež sa sám rozhodol, že so žalobcami preruší kontakt bez toho, aby v tom čase maloletí žalobcovia mohli toto jeho rozhodnutie zvrátiť. Pokiaľ žalovaná namietala, že súdu prvej inštancie unikla právne významná podstata prejednávanej veci, a to slobodné rozhodnutie žalobcov s poručiteľom vzťah nenadviazať napriek jeho preukázanej snahe, žalobcovia uviedli, že im vôbec nie je zrejmé, čím sa malo preukázať, že by poručiteľ vyvinul akúkoľvek snahu o nadviazanie kontaktu so žalobcami. V konaní bolo preukázané iba to, že nevlastná dcéra poručiteľa p. M. B. kontaktovala žalobcu 1/ pred dovŕšením jeho 18 narodenín a žalobkyňu 2/ dokonca opomenula kontaktovať a kontaktovala ju až dávno po dovŕšení jej dospelosti. Neobstojí teda ani tvrdenie, že by poručiteľ mal záujem vytvoriť si so žalobcami vzťah v ich dospelosti, keďže ich ani sám nekontaktoval a žalovanú 2/ po dovŕšení jej dospelosti kontaktovať úplne opomenula aj jeho nevlastná dcéra. Aj z tohto dôvodu sa žalobcom javí toto konanie s odstupom času ako účelové, keďže zo svedeckých výpovedí nevlastných dcér poručiteľa (p. M. B. a N. H.) vyplynulo, že účelom spísania závetu poručiteľa nebolo primárne neprejavovanie záujmu zo strany jeho detí, ale dôvodom bola ochrana majetku pre jeho manželku (aj nevlastné dcéry). Aj vzhľadom na uvedené je zrejmé, že žiadna snaha o nadviazanie vzťahov so žalobcami ako jeho biologickými deťmi zo strany poručiteľa sa nepreukázala. Žalobcovia nesúhlasili so žalovanou, že konanie žalobcov, ktorí podali žalobu o neplatnosť vydedenia je v rozpore s dobrými mravmi; naopak za konanie v rozpore s dobrými mravmi považovali konanie, kedy poručiteľ nielenže o blízky príbuzenský vzťah so žalobcami nestál, navyše podstatne prispel k tomu, že sa so žalobcami úplne odcudzili. Dokonca sa vyjadril tak, že svojich biologických potomkov vydedí a ochráni svoju novú rodinu, a teda im opakovane chcel uprieť aj finančné zabezpečenie, pretože všetok majetok chcel zanechať a ochrániť pre jeho novú rodinu (keďže podľa jeho vyjadrenia si všetko vybuďoval s novou manželkou, a teda to patrí iba im).

28. K námietke žalovanej, že žiaden svedok nepotvrdil, že žalobcovia mali byť prítomní na stretávke ich rodičov zo strednej školy, žalobcovia uviedli, že sa jednalo o stretávku rodičov zo školy v roku 2004, pričom predmetné potvrdil svedok J. B. na pojednávaní dňa 20.11.2023. K listinnému dôkazu - zápis ÚPSVaR zo dňa 5.10.1998, ktorý mal preukázať reálny postoj matky žalobcov, žalobcovia uviedli, že matka žalobcov nie je účastníkom konania, pričom nepopreli, že vzťah ich rodičov bol komplikovaný, avšak nemožno tvrdiť, že by za rozpad rodiny mala niesť primárnu zodpovednosť matka a tiež nemožno konanie poručiteľa ako otca ospravedlniť rozvráteným vzťahom s matkou žalobcov, keď tento ako dospelý rodič mal možnosť domáhať sa kontaktu a vytvorenia vzťahu so žalobcami a nemožno ospravedlniť jeho konanie, keď deťom upieral okrem citovej stránky aj finančnú oporu vo forme výživného. Navyše predmetný zápis bol vyhotovený v čase, kedy bola žalobkyňa 2/ po úraze hlavy hospitalizovaná na neurochirurgii s craniotomiou a evakuáciou hematómu od 25.9. - 2.10.1998 (žalobcovia disponujú aj prepúšťacou správou z nemocnice), a teda sa jednalo o veľmi ťažké a emočne

náročné obdobie aj vo vzťahu k matke, ktorá mala ako rodič o svoje dieťa strach. K spochybňovaniu listinných dôkazov preukazujúcich nevykonávanie nariadeného styku zo strany žalovanej žalobcovia uviedli, že žalovaná svoje tvrdenie neopiera o žiadny dôkazný prostriedok, pričom predmetné listinné dôkazy sú nepochybne pravé, vznikli v danom čase, kedy sa otec na styk s deťmi nedostavoval bez akejkoľvek dodatočnej časovej korekcie (na prehláseniach sú podpísaní N. F., Q. H. a S. D., ktorí sú v prípade potreby pripravení potvrdiť vyhlásenia aj osobne ako svedkovia).

29. Nepravdivé sú aj tvrdenia žalovanej o tom, že žalobcovia sa mali v čase konania pohrebu nachádzať na území Slovenskej republiky, pričom svoje tvrdenia nepreukázala žiadnymi dôkaznými prostriedkami. Navyše žalobcovia neboli zo strany novej rodiny poručiteľa informovaní o smrti otca, ani o konaní poslednej rozlúčky s poručiteľom. Stará matka žalobcov mala dňa XX.XX.XXXX narodeninovú oslavu jej 80-tych narodenín, pričom z tohto dôvodu sa žalobcovia vrátili domov na Slovensko na krátku vopred plánovanú návštevu. V čase pohrebu sa však na území SR nenachádzali, ani neboli o pohrebe žiadnym spôsobom informovaní. Žalobcovia na preukázanie ich tvrdení predložili v prílohe potvrdenia od zamestnávateľa s úradným prekladom, že obaja sa dňa XX.XX.XXXX nachádzali v práci. Žalobca 1/ predložil aj letenku, ktorý let na územie Slovenskej republiky sa uskutočnil až dňa 19.11.2022 o 7.50 h. Žalobkyňa 2/ na Slovensko cestovala až dňa 17.11.2022, o čom svedčí aj priložený cestovný lístok.

30. K námietke vo vzťahu k zmene priezviska žalobkyne 2/, žalobkyňa viackrát vysvetlila, že sa jednalo o vyjadrenie úcty k jej starým rodičom, ktorí sa o ňu celý život aj vzhľadom na absenciu otcovskej výchovy starali. Poukázali tiež na rozhodnutie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 17Co/80/2019 z 22.1.2020 v obdobnej veci, pričom mali za to, že zmena priezviska vzhľadom na celoživotný nezáujem otca nie je dostatočný dôvod na vydedenie potomkov. Žalobcovia sa tiež nestotožnili s tvrdením žalovanej, že žalobcovia nadviazanie vzťahu s otcom odmietli, a to aj s poukazom na skutočnosť, že poručiteľ ich nikdy sám nekontaktoval, keďže ich kontaktovala iba nevlastná dcéra poručiteľa, p. M. B.. Jej konanie však aj s ohľadom na jej svedeckú výpoveď (kedy uviedla, že poručiteľ spísal závet z dôvodu, že chcel ochrániť ich matku, a nie preto, že by žalobcovia o neho neprejavovali opravdivý záujem), možno považovať za účelové, s cieľom ochrániť majetok žalovanej ako jej matky, a teda manželky poručiteľa. Z predložených listinných dôkazov a tiež takmer zo všetkých svedeckých výpovedí je zrejmé, že po tom, ako nevlastná dcéra poručiteľa kontaktovala žalobcu 1/, tento s otcom udržiaval vzťah, navštevoval ho, zaujímal sa o neho, dokonca ho volal na návštevu k nemu do L., ktorá sa však z dôvodu nezáujmu poručiteľa nikdy neuskutočnila. Pokiaľ ide o žalobkyňu 2/, táto bola v čase rozvodu rodičov staršia, a preto ju viac zasiahol nezáujem zo strany otca, ktorý sa utvrdil v čase, kedy ho táto stretla na stretávke rodičov zo školy v roku 2004, ako aj v roku 2006. Nezáujem zo strany otca umocnilo, že ju tento vôbec nekontaktoval ani keď mala 18 rokov, až v roku 2010 ju na sociálnej sieti kontaktovala nevlastná sestra p. B., avšak až po tom, ako ju žalobca 1/ upozornil, prečo nekontaktovala aj jeho sestru E.. Aj s poukazom na konštantnú judikatúru nemožno dávať za vinu žalobkyňi, že si táto nevytvorila vzťah s otcom, ktorý sám jej tento vzťah neumožnil. Výsluchom svedkov bolo preukázané, že vzťah poručiteľa a žalobcov bol významne narušený z dôvodu správania sa otca vo vzťahu k bývalej manželke, za čo žalobcovia ako deti poručiteľa nemôžu niesť následky v podobe vydedenia. Vykonaným dokazovaním sa navyše preukázalo, že skutočným dôvodom vydedenia žalobcov poručiteľom bolo účelové konanie s cieľom „ochrániť majetok“ poručiteľa vo vzťahu k manželke a jeho novej rodine, čo potvrdili p. M. B., p. N. H., krstná matka poručiteľa, N. M.. Väčšina svedeckých výpovedí svedkov navrhnutých žalovanou, vychádzala iba z ich subjektívnych názorov na danú problematiku a informáciami ohľadom vzťahu poručiteľa a žalobcov, prípadne ich matky, disponovali iba sprostredkovane, pričom nikdy neboli priamymi svedkami rodinných udalostí. Uvedené svedecké výpovede preto nemožno hodnotiť ako výpovede s relevantnou výpovednou hodnotou pre dané konanie (svedecké výpovede p. N. R., E. A., N. M., či F. F.), ktorí všetci potvrdili, že informácie majú iba sprostredkovane od poručiteľa alebo jeho manželky, ktorých priateľmi boli. Žalobcovia ďalej poukázali na rozpory vo výpovediach svedkov navrhnutých zo strany žalovanej, a to napr. svedecká výpoveď p. P. z 13.5.2024 obsahuje rozpory vo vzťahu k výpovedi svedkyne p. B. L. z 22.1.2024. Žalovanou navrhnutí svedkovia, z ktorých mnohí ani nepoznali žalobcov, ani ich matku, vyjadrovali ich subjektívne názory, že matka žalobcov mala brániť v styku žalobcov s poručiteľom, čo sa však nezakladá na pravde. V tomto smere poukázali na svedeckú výpoveď C. I. F. z 20.11.2023 v zhode s rozsudkom Okresného súdu Galanta o rozvode jej manželstva, svedeckú výpoveď p. D. F. (starej matky žalobcov), ktorá trávila so žalobcami celé ich detstvo, a teda bola mnohokrát priamym svedkom jednotlivých udalostí, pričom zhodne s matkou žalobcov potvrdila, že poručiteľ sa o žalobcov nikdy nezaujímal, nepodporoval ich finančne, výživné im neplatil, čo bolo preukázané aj spismi o úprave práv a povinností k maloletým žalobcom a rozvode poručiteľa a matky žalobcov. Výpovede svedkov

navrhnutých žalovanou, ktorí uvádzali, že porúčiteľ mal k žalobcom dobrý vzťah a podporoval ich aj finančne, sú nepravdivé. Zo strany porúčiteľa sa žalobcom v detstve, ani dospelosti nedostalo žiadnej pozornosti, i napriek tomu, že o túto mali záujem. Nemožno preto hovoriť o neprejavovaní opravdivého záujmu zo strany žalobcov, ale práve zo strany porúčiteľa, ako to správne uzavrel aj súd prvej inštancie.

31. Žalovaná odvoláciu repliku nepodala.

32. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 CSP), po zistení, že odvolania boli podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenými subjektmi – zároveň stranami, v ktorých neprospech bolo rozhodnutie v napadnutých častiach vydané (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 355 ods. 1 CSP), po skonštatovaní, že podané odvolania majú zákonné náležitosti (§ 127 a § 363 CSP) a že odvolatelia použili zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 365 ods. 1 písm. b/, f/, h/ CSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie v medziach daných rozsahom (§ 379 CSP) a dôvodmi odvolania (§ 380 ods. 1 CSP), s prihliadnutím ex offo na prípadné vady týkajúce sa procesných podmienok, ktoré nezistil (§ 380 ods. 2 CSP), súc pritom viazaný skutkovým stavom ako ho zistil súd prvej inštancie bez potreby zopakovať alebo doplniť dokazovanie (§ 383 CSP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario), keď miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku bolo oznámené na úradnej tabuli a na webovej stránke súdu minimálne 5 dní pred jeho vyhlásením (§ 219 ods. 3 CSP), a dospel k záveru, že odvolaniam nie je možné priznať úspech, keď rozsudok súdu prvej inštancie je vo výroku vecne správny, v dôsledku čoho boli splnené podmienky pre jeho potvrdenie v zmysle § 387 ods. 1, 2 CSP.

33. Predmetom prieskumu odvolacieho súdu s poukazom na uplatnené odvolacie dôvody a na odôvodnenie preskúmaného rozsudku bolo posúdiť, či súd prvej inštancie na základe ním vykonaného dokazovania a realizovaného právneho posúdenia veci rozhodol vecne správne, pokiaľ žalobe žalobcov v časti, ktorou sa domáhali určenia, že dôvody vydedenia žalobcov nie sú dané, vyhovel a v časti, v ktorej sa domáhali určenia neplatnosti závetu, žalobu zamietol, keď na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že dôvody vydedenia podľa § 469a ods. 1 písm. b) OZ vymedzené v listine o vydedení z 2.10.2015 nie sú dané, pričom v časti určenia neplatnosti závetu porúčiteľa zo dňa 2.10.2015 v časti opomenutia zákonných dedičov, takto podaná žaloba o určenie neplatnosti závetu nie je žalobou o určení právnej skutočnosti podľa § 194 CMP, pretože neobsahuje určenie konkrétnej spornej skutočnosti (skutkovej otázky), a preto je z pohľadu § 137 písm. d) CSP procesne neprípustná.

34. Pretože odvolací súd preberá súdom prvej inštancie zistený skutkový stav pokiaľ ide o preukázané skutočnosti právne rozhodné pre posúdenie uplatneného nároku žalobcov o určenie, že dôvody vydedenia nie sú dané a o určenie neplatnosti závetu a pretože v celom rozsahu zdieľa i jeho právny záver vo veci, pričom sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, s poukazom na ust. § 387 ods. 2 CSP odvolací súd konštatuje správnosť jeho dôvodov a odkazuje na výstižné, správne, presvedčivé a v relevantnom rozsahu vyčerpávajúce odôvodnenie písomného vyhotovenia preskúmaného rozsudku. Odvolací súd nenachádza dôvod, pre ktorý by sa mal od skutkových alebo právnych záverov súdu prvej inštancie odchýliť, a nemôže preto dať za pravdu odvolateľom. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia dopĺňa už iba nasledovné:

35. Žalobcovia v odvolaní podanom proti zvyškovo zamietajúcemu II., ktorým súd zamietol žalobu v časti určenia neplatnosti závetu v časti opomenutia zákonných dedičov, namietali nesprávne právne posúdenie veci, ktoré je navyše v rozpore s rozhodovacou súdnou praxou. Dôvodili, že súdy bežne akceptujú žaloby, ktorými sa dedič domáha určenia neplatnosti listiny o vydedení, či neplatnosti závetu v časti opomenutia zákonných dedičov na dedičský podiel, pretože otázku určenia (ne)platnosti závetu je možné považovať za kľúčovú pre pokračovanie v konaní o dedičstve. V opačnom prípade podľa žalobcov hrozí, že po skončení súdneho konania sa žalobcovia opäť ocitnú v právnej neistote, ak podľa názoru notára ako súdneho komisára nebude postačovať len určenie, že dôvody vydedenia nie sú dané, pokiaľ závet zanechaný porúčiteľom zostane aj naďalej v platnosti. Ak žalobcovia majú právo domáhať sa určenia, že dôvody na ich vydedenie nie sú dané, majú zároveň právo požadovať určenie, že závet zanechaný porúčiteľom je neplatný v časti ich opomenutia ako zákonných dedičov, pretože toto určenie je jednoznačne nadväzujúce a súvisiace aj so samotným závetom.

36. K odvolaciemu dôvodu podľa ustanovenia § 365 ods. 1 písm. h) CSP odvolací súd uvádza, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje

konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením je omyl súdu pri aplikácii práva na správne zistený skutkový stav. O omyl v aplikácii práva ide vtedy, ak súd použil iný právny predpis, než ktorý mal použiť, alebo ak použil síce správny právny predpis, ale nesprávne ho interpretoval na daný prípad.

37. Odvolací súd nenachádza dôvod pre odchýlenie sa od právneho záveru súdu prvej inštancie, že žaloba je v časti určenia neplatnosti závetu poručiteľa zo dňa 2.10.2015 v časti opomenutia zákonných dedičov, procesne neprípustná, pretože nie je žalobou o určenie právnej skutočnosti podľa § 194 CMP, keď neobsahuje určenie konkrétnej spornej skutočnosti (skutkovej otázky), čo súd prvej inštancie jasne, zrozumiteľne a presvedčivo odôvodnil v ods. 49 a 50 napadnutého rozsudku. Pre úplnosť odvolací súd dopĺňa, že ak rozhodnutie sporu o dedičské právo (§ 192 CMP), ktorý vznikol počas konania o dedičstve, závisí na posúdení spornej skutkovej otázky, postupuje dedičský súd (notár ako súdny komisár) podľa § 194 CMP. V konaní od dedičstve sa sporné skutkové otázky nevyhodnocujú a ich riešenie je prenechané na sporové konanie. Identifikáciu spornej skutočnosti je potrebné vykonať tak, aby predmetom konania o žalobe bola výlučne otázka skutková a nie otázka, ktorá zahŕňa aj právne posúdenie veci. Právne posúdenie sa má vykonať v konaní o dedičstve (v mimosporovom konaní). Petítom žaloby podľa § 194 CMP preto nebude určenie platnosti alebo neplatnosti závetu. Na základe výsledkov konania o žalobe bude úlohou dedičského súdu (notára ako súdneho komisára) vec právne posúdiť a vyhodnotiť, či závet je platný alebo neplatný. Dedičský súd (notár ako súdny komisár) vo výroku uznesenia podľa § 194 CMP, ktorým účastníka odkáže, aby určenie spornej skutočnosti uplatnil žalobou, formuluje žalobný petít, resp. presne uvedie, čoho sa má žalobca domáhať. Podľa ustanovenia § 137 písm. d/ CSP domáhať sa určenia právnej skutočnosti je prípustné iba vtedy, ak to vyplýva z osobitného predpisu, pričom týmto osobitným predpisom je ustanovenie § 194 CMP. Žaloba na určenie spornej skutočnosti podľa § 194 CMP je žalobou na určenie právnej skutočnosti v zmysle § 137 písm. d/ CSP, pri ktorej žalobca nepreukazuje naliehavý právny záujem. Postupom podľa § 194 CMP sa riešia najmä sporné skutkové otázky, ktoré majú vplyv na existenciu či platnosť závetu alebo vydedenia. Ak bola žaloba podaná v lehote, dedičský súd (notár ako súdny komisár) vyhodnotí kto je dedičom, až po právoplatnom skončení sporového konania. Dedičský súd vychádza zo skutkového stavu podľa výsledkov sporu (por. Smyčková, R., Števček, M., Tomašovič, M., Kotrecová, A. a kol. Civilný mimosporový poriadok. Komentár. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2017, 673 – 675 s.). V danom prípade je tak v dedičskom konaní (po právoplatnom skončení tohto sporového konania) namieste postup podľa § 479 OZ, preto obavy žalobcov, že týmto rozhodnutím súdu prvej inštancie (o určení, že dôvody vydedenia nie sú dané) sa neodstráni právna neistota žalobcov, nie sú namieste. Navyše dedičský súd (notár ako súdny komisár) uznesením sp. zn. 22D/181/2022 z 18.4.2023, právoplatným dňa 10.5.2023, jasne formuloval žalobný petít, čoho sa majú žalobcovia v sporovom konaní domáhať, t.j. že dôvody vydedenia nie sú dané, a nie určenia neplatnosti závetu.

38. Neobstojí v tejto súvislosti ani poukaz žalobcov na rozhodovaciu súdnu prax, konkrétne rozsudok Okresného súdu Žiar nad Hronom z 23.11.2018 sp. zn. 22C/29/2017 a rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 9Co/1/2022, pretože tieto rozhodnutia nepredstavujú ustálenú rozhodovaciu prax. Rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít predstavujú rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky, Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie, pričom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ňou (čl. 2 ods. 2 CSP). Ustálená rozhodovacia prax najvyššieho súdu je vyjadrená predovšetkým v stanoviskách alebo rozhodnutiach najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax, vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, doposiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a vecne na ne nadviazali. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 CSP treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986 (viď uznesenie NS SR sp. zn. 6Cdo/29/2017 z 24. januára 2018, publikované pod č. 71 v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR č. 8/2018).

39. Pokiaľ ide o poukaz žalobcov na uznesenie Najvyššieho súdu SR z 28.3.2018 sp. zn. 6Cdo 54/2017, v tomto rozhodnutí sa dovolací súd zaoberal otázkou vecnej legitímácie, resp. otázkou nerozlučného spoločenstva. Sice v predmetnom rozhodnutí riešil aj (právnú) otázku, či bolo možné uložiť aj podanie návrhu na určenie neplatnosti závetu, keď dospel k záveru, že: „postupom podľa ustanovenia § 175k ods. 2 O. s. p. sa riešila v občianskom súdnom konaní predbežná otázka, významná pre konanie o dedičstve, či už išlo o spornú skutočnosť, od ktorej záviselo zistenie okruhu dedičov alebo zistenie poručiteľovho majetku a jeho dlhov. Rozhodnutím podľa ustanovenia § 175k ods. 2 O. s. p. bolo možné uložiť aj podanie návrhu na určenie (ne)platnosti závetu (listiny o vydedení), pretože určenie, či závet (listina o vydedení) je alebo nie je platný, je súčasne určením existencie či neexistencie tohto závetu (listiny o vydedení), a teda jedným z predpokladov pre posúdenie, či určitá osoba je alebo nie je dedičom poručiteľa. Vyriešenie tejto predbežnej otázky sa však vždy dotýka spoločných práv a povinností všetkých účastníkov konania o dedičstve.“ V danej veci však dovolací súd vykladal právnú úpravu účinnú pred 1. júlom 2016 (zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok), pričom Občiansky súdny poriadok neobsahoval ust. obdobné § 193 CMP, ktoré upravuje spor o dedičské právo závislý na právnom posúdení veci, ktoré právne posúdenie sa má vykonať v konaní o dedičstve. Aj z dôvodovej správy k CMP vyplýva, že ust. § 193 upravuje tzv. právny spor, v ktorom skutočnosti medzi účastníkmi síce nie sú sporné (napr. existencia závetu), ale sporné je právne posúdenie veci (napr. posúdenie, či konkrétnej osobe svedčí dedičský titul zákonného dedenia). Naproti tomu ustanovenie § 194 CMP upravuje tzv. skutkový spor. Ustanovenie § 194 ods. 1 CMP de lege lata nepripúšťa iný výklad než taký, že v sporovom konaní sa majú riešiť len „sporové skutočnosti“, teda len skutkové a nie právne (porov. v tejto súvislosti uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/112/2023 z 27.3.2024).

40. Z vyššie rozvedených dôvodov vyhodnotil odvolanie žalobcov 1/ a 2/ proti zvyškovému výroku II. ako nedôvodné.

41. Nedôvodné boli i námietky žalobcov voči rozhodnutiu súdu prvej inštancie o nároku na náhradu trov konania (výrok III.), keďže súd prvej inštancie rozhodol správne. Žalobcovia mali úspech len v časti určenia, že dôvody žalobcov nie sú dané, pričom v časti určenia čiastočnej neplatnosti závetu bola ich žaloba (vecne správne) zamietnutá (z dôvodov uvedených vyššie). To znamená, že žalobcovia podanou žalobou uplatnili dva nároky, pričom úspešní boli len rozsahu jedného, tzn. v rozsahu 50 %, čo predstavuje ich hrubý úspech v konaní. V rovnakom rozsahu však bola úspešná aj žalovaná, pričom pri posudzovaní úspechu v konaní sa zohľadňuje čistý úspech. Ak teda žalobcovia namietali, že súd prvej inštancie konštatoval úspech žalobcov len v rozsahu 50 %, pričom ani v tejto miere právo na náhradu trov konania žalobcom nepriznal, ale bez odôvodnenia rozhodol, že žalobcovia nemajú právo na náhradu trov konania, odvolací súd na doplnenie správnosti uvádza, že nárok vzniká na základe jednoduchého výpočtu, pri ktorom sa berie do úvahy úspech účastníka konania, ktorému vzniká povinnosť na náhradu trov, ktorý sa odpočíta od úspechu účastníka, ktorému vzniká právo na náhradu trov a až takto určený výsledok zakladá pomerný nárok na náhradu trov účelne vynaložených. Súd prvej inštancie správne postupoval, keď nárok na náhradu trov konania určil z pomeru úspechu žalobcov vo veci samej, ktorý sa znížil o časť ich neúspechu, čo aj vysvetlil (úspech žalobcov predstavoval 50 % a zodpovedal úspechu žalovanej v rovnakom rozsahu). Za úspech žalobcu možno považovať iba rozdiel vzniknutý medzi jeho úspechom a úspechom žalovaného. Ak strana nemala plný úspech vo veci, vždy má čiastočný úspech vo veci, t. j. každá strana (žalobcu i žalovaného) je sčasti úspešná a sčasti neúspešná. Pomer rozdelenia nároku na náhradu trov konania zodpovedá pomeru víťazstva účastníka vo veci samej zníženého o pomernú časť jeho neúspechu. Vo všeobecnosti platí, že ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí. Ak je pomer úspechu obidvoch strán zhruba rovnaký, súd rozhodne, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania (§ 255 ods. 2 CSP).

42. Pokiaľ žalobcovia namietali neaplikáciu ust. § 256 ods. 2 CSP (t.j. priznanie náhrady trov konania žalobcom z dôvodu, že žalovaná zavinila vznik trov, ktoré by inak neboli vznikli) súdom prvej inštancie, odvolací súd uvádza, že aplikácia uvedeného ustanovenia bola v danej veci vylúčená. Zásada procesnej zodpovednosti vyjadrená v § 256 ods. 2 CSP znamená zodpovednosť za trovy konania, ktoré strana sporu zbytočne zavinila svojím správaním. Zavinenie spočíva v porušení procesných povinností vyplývajúcich zo zákona alebo v súlade so zákonom uložených súdom, ku ktorému došlo aspoň z nebanlivosti. Predpokladom uloženia povinnosti na náhradu trov je, že zavinené porušenie procesnej povinnosti malo za následok trovy, ktoré protistrana vynaložila zbytočne. Povinnosť na náhradu trov konania teda vzniká, ak vznikli trovy, ktoré neboli efektívne vynaložené, pretože procesný úkon bol zmarený a vznik týchto trov bol v príčinnej súvislosti so zavinením. Pri náhrade trov podľa § 256

ods. 2 CSP ide o trov, ktoré by inak neboli v priebehu konania vznikli a ktoré nesúvisia s riadnym vedením sporu. O týchto trovách, ktoré vznikli výlučne zavinením niektorej zo strán sporu, rozhoduje súd bez ohľadu na výsledok sporu (úspechu vo veci) a sú oddelené od ostatných trov (tzv. separované trov) a nemožno ich zahrnúť do trov, o náhrade ktorých sa rozhoduje podľa výsledku sporu. Pre úplnosť odvolací súd tiež dodáva, že povinnosť navrhnúť alebo označiť dôkazné prostriedky je v sporovom konaní povinnosťou strán, ktorá im je všeobecne uložená v ustanovení § 185 CSP. Existencia tvrdenej skutočnosti podmieňuje existenciu dôkaznej povinnosti, teda povinnosti strany označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. O tom, ktoré z navrhnutých dôkazov budú vykonané, rozhoduje vždy súd a procesný predpis strane priznáva právo na vykonanie určitého dôkazu navrhnuť. Preto skutočnosť, že žalovaná navrhla na preukázanie svojich tvrdení vykonanie dôkazov (výsluch svedkov), ktoré súd prvej inštancie aj vykonal, v žiadnom prípade nepredstavuje procesné zavinenie žalovanej na vzniku trov, ktoré by inak neboli vznikli, pretože týmto postupom len realizovala svoje procesné právo (povinnosť).

43. Pokiaľ ide o odvolanie žalovanej, tá vo svojom odvolaní napádala skutkové vady rozhodnutia (nesprávne zistenie skutkového stavu, nesprávne vyhodnotenie vykonaného dokazovania), nesprávne právne posúdenie veci, ako aj nesprávny procesný postup, ktorým súd porušil právo žalovanej na spravodlivý súdny proces (nevysporiadanie sa s argumentáciou žalovanej, arbitrárnosť napadnutého rozsudku). Žalovaná teda podala odvolanie (posudzujúc odvolanie podľa jeho obsahu) z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. b/, f/ a h/ CSP.

44. Odvolací dôvod podľa ustanovenia § 365 ods. 1 písm. b) CSP je naplnený vtedy, ak nesprávny procesný postup súdu, znemožňujúci strane realizáciu jej práv, dosiahne určitú intenzitu, ktorá odôvodní záver o tom, že celé konanie sa nejaví ako spravodlivé, pričom konkrétne pochybenie súdu musí byť hodnotené v kontexte celého konania.

45. Odvolacím dôvodom podľa ustanovenia § 365 ods. 1 písm. f) CSP možno napadnúť výsledok činnosti súdu pri hodnotení dôkazov, na ktorého nesprávnosť je možné usudzovať len zo spôsobu, ako k nemu súd dospel. Ak nie je možné súdu prvej inštancie v tomto smere vytknúť žiadne pochybenie, nie je možné ani polemizovať s jeho skutkovými závermi.

46. Z odvolacej námietky žalovanej týkajúcej sa skutkových vád napadnutého rozhodnutia možno vyvodiť, že žalovaná prioritne nesúhlasí s hodnotením dôkazov súdom prvej inštancie vo vzťahu k preukázaniu skutočnosti tvrdenej žalobcami, že neprejavovanie opravdivého záujmu žalobcov o poručiťľa bolo zavinené samotným poručiťľom, ktorý neprejavoval opravdivý záujem o žalobcov 1/ a 2/ (uvedeným v ods. 55 až 62 napadnutého rozsudku). Vykonaním dôkazných prostriedkov (listinami a výsluchmi svedkov) sa však i podľa odvolacieho súdu zistili skutočnosti preukazujúce tvrdenia žalobcov, že neprejavovanie opravdivého záujmu o poručiťľa nebolo zavinené žalobcami 1/ a 2/, ale naopak samotným poručiťľom. Vo vzťahu k tejto odvolacej námietke odvolací súd konštatuje, že CSP vychádza zo zásady voľného hodnotenia dôkazov. Záver, ktorý si sudca urobí o vykonaní dôkazov z hľadiska pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a logického myšlienkového postupu. Súd hodnotí každý jednotlivý dôkaz z hľadiska jeho dôležitosti (relevancia vo vzťahu zisťovaným skutočnostiam), zákonnosti (a to z pohľadu jeho získania, ako aj vykonania) a pravdivosti. Po individuálnej selekcii následne súd hodnotí všetky dôkazy vo vzájomnej súvislosti. Pri tomto hodnotení už pravdivosť dôkazu posudzuje aj v súvislosti s prípadným rozporom s inými dôkazmi. K nesprávnym skutkovým zisteniam z vykonaných dôkazov súd dospeje nesprávnym hodnotením dôležitosti alebo pravdivosti dôkazov alebo porušením pravidiel formálnej logiky. Voľnosť hodnotenia dôkazu taktiež neznamená, že súd nie je viazaný ústavnými princípmi predvídateľnosti a zákonnosti rozhodnutia, naopak konečné meritórne rozhodnutie by malo vykazovať logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania. Hodnotenie dôkazov úvahou súdu teda neznamená ľubovôľu pri hodnotení dôkazov a hodnotiaci úvaha súdu musí zodpovedať zásadám formálnej logiky a musí vychádzať zo zisteného skutkového stavu veci. Výsledky hodnotenia dôkazov sú pritom imanentnou súčasťou odôvodnenia rozsudku (§ 220 ods. 2 CSP). V tomto smere súd prvej inštancie dôsledne postupoval v zmysle § 220 ods. 2 CSP, v odôvodnení rozsudku stručne, jasne a výstižne vysvetlil, ktoré skutočnosti považoval za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil. Hodnotenie dôkazov súdom prvej inštancie neodporuje zásadám logiky a ani zistenému skutkovému stavu.

47. Súd prvej inštancie sa taktiež dôsledne a vyčerpávajúco vysporiadal s výpoveďami jednotlivých svedkov s prihliadnutím na všetky skutočnosti, ktoré v konaní vyšli najavo. Nemožno preto súhlasiť so žalovanou, že súd prvej inštancie nekriticky prevzal tvrdenia žalobcov. Súd prvej inštancie vyhodnotením vykonaného dokazovania zistil, že bolo jednoznačne preukázané, že to bol poručiteľ, kto od útleho detstva zanedbával potreby svojich detí, neprejavoval o ne opravdivý záujem, ohrozoval uspokojovanie ich existenčných potrieb, v dôsledku čoho nedošlo ani k vytvoreniu štandardného vzťahu medzi ním a žalobcami, zodpovedajúcemu vzťahu otca a jeho detí. Vzhľadom na prístup poručiteľa ako aj ich matky, žalobcovia nemali v detstve ani v čase dospievania reálnu možnosť o poručiteľa prejavíť skutočný záujem a udržovať s ním bežné príbuzenské vzťahy, keďže s poručiteľom neboli v žiadnom kontakte. Poručiteľ k tomuto stavu podstatne prispel, pričom na tom nič nezmenila ani krátkodobá snaha o nadviazanie kontaktu so žalobcom 1/ v rokoch 2011-2012, v rámci ktorej poručiteľ mal voči žalobcovi len očakávanie bez toho, aby mu poskytol záruku, že bude jeho potreby a rozhodnutia rešpektovať. Vzhľadom na neexistenciu akýkoľvek základov pre opätovné vybudovanie blízkeho vzťahu a vzťahu rešpektu a dôvery, zavinenú poručiteľom, súd prvej inštancie uzavrel, že nie je možné nedostatok opravdivého záujmu pripísať za vinu žalobcom.

48. Podstatou zistenia skutkového stavu veci je úsudok sudcu o tom, ktoré z rozhodných a sporných skutočností sú pravdivé, t. j. ktoré z nich bude považovať za preukázané poznatkami získanými vykonaním jednotlivých dôkazov. V tejto súvislosti odvolací súd opätovne zdôrazňuje, že základom hodnotiaceho postupu sudcu by okrem ľudských odborných skúseností mali byť pravidlá logického myslenia, ktoré tradičná logika formuluje do základných logických zásad. Vierohodnosť určitého poznatku získaného vykonaním konkrétneho dôkazu, a teda aj jeho význam z hľadiska dôkazu pravdivosti či nepravdivosti skutkových tvrdení, súd hodnotí jednak izolovane, jednak v porovnaní s poznatkami získanými vykonaním všetkých zostávajúcich dôkazov. V prvom rade však ide o posúdenie vierohodnosti poznatku z hľadiska druhu dôkazného prostriedku a spôsobu, akým sa podľa zákona dôkaz vykonáva. Poznatky, ktoré získa týmto hodnotením obsahu svedeckej výpovede, potom sudca porovná s poznatkami, ktoré získal na základe hodnotenia ostatných dôkazov, a uváži, do akej miery sú tieto poznatky súladné či protichodné, vzájomne sa dopĺňujúce a podobne. Súd teda musí pri hodnotení dôkazov zohľadňovať okrem zásad logického myslenia aj bežné ľudské a odborné skúsenosti, teda skúsenosti každého bežného človeka.

49. Odvolací súd konštatuje, že súd prvej inštancie postupoval v súlade vyššie uvedeným hodnotiacim postupom a jeho hodnotiacia úvaha nielen vo vzťahu k svedeckým výpoveďiam jednotlivých svedkov, ale aj vo vzťahu k ostatným dôkazom a ich vzájomným súvislostiam zodpovedá zásadám formálnej logiky a zistenému skutkovému stavu. Preto odvoláciu námietku žalovanej o nesprávne zistenom skutkovom stave súdom prvej inštancie vyhodnotil odvolací súd ako nedôvodnú. Rovnako tak nemožno súhlasiť so žalovanou ani v tom, že súd prvej inštancie sa nijakým spôsobom nevysporiadal s jediným listinným dôkazom preukazujúcim reálny postoj matky žalobcov, a to zápisom z ÚPSVaR Galanta zo dňa 5.10.1998, z ktorého je podľa žalovanej zrejmé, že matka žalobcov poručiteľovi bránila v styku so žalobcami. Súd prvej inštancie sa týmto listinným dôkazom zaoberal v ods. 56 a v rámci celkového hodnotenia dôkazov správne uzavrel, že od ukončenia spolužitia rodičov v roku 1996 do roku 2000 bol kontakt poručiteľa a žalobcov minimálny a zároveň výrazne poznačený pretrvávajúcimi konfliktmi medzi bývalými manželmi. Následne po roku 2000 už k žiadnej realizácii styku medzi otcom a deťmi nedochádzalo, a to na základe rozhodnutia poručiteľa, ktorý podľa tvrdenia žalovanej a ňou navrhnutých svedkov v snahe vyhnúť sa ďalším konfliktom s matkou poručiteľa, ktoré by prípadne viedli k zmene zverenia detí, toto svoje rodičovské právo neuplatňoval. Ak aj zo strany detí došlo k odmietnutiu kontaktu s otcom, vzhľadom na ich výrazne nízky vek a stresujúce okolnosti vyvolané konfliktmi rodičov, by ich pocity boli absolútne pochopiteľné. V danom prípade bolo povinnosťou rodičov, a teda aj poručiteľa, vytvoriť také podmienky, hoci aj prostredníctvom ingerencie súdu alebo sociálneho pracovníka, aby tento styk prebiehal v pokoji a prostredí umožňujúcom formovanie vzťahu rodiča a dieťaťa. Poručiteľ však tieto možnosti nevyužil a sám a jednostranne uskutočnil rozhodnutie, že sa s deťmi stretávať nebude. Odvolací súd dopĺňa, že v danej veci je právne bezvýznamné, že styk poručiteľa (otca) s maloletými žalobcami sa nerealizoval i v dôsledku konfliktného vzťahu rodičov maloletých detí, pretože aj v prípade, ak matka žalobcov skutočne bránila v styku otca (poručiteľa) s maloletými deťmi (čo však ani nebolo v konaní bez pochyb preukázané), túto skutočnosť nie je možné považovať za zavinenie žalobcov, ako správne uviedol súd prvej inštancie.

50. Pokiaľ žalovaná tiež poukazovala na s dobrými mravmi rozporné správanie žalobcov 1/ a 2/, keď títo sa nezúčastnili ani na pohrebe poručiťľa, takéto skutočnosti (bez ohľadu na to, že tieto tvrdenia žalobcovia 1/ a 2/ v odvolacom konaní relevantne popreli) boli v súdnej veci právne bezvýznamné. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu je jednotná v tom, že dôvod vydedenia uvedený poručiťľom v listine o vydedení musí byť daný už v čase spísania takejto listiny. Najvyšší súd už vo svojom rozsudku z 29. februára 2012 sp. zn. 2Cdo 109/2010 uviedol, že „dôvod vydedenia sa musí uviesť v listine o vydedení a tento dôvod musí existovať už v čase pred prejavom poručiťľovej vôle v listine o vydedení.“ Podľa názoru dovolacieho súdu uvedené vyplýva zo samotnej povahy veci. Pre všetky zákonom stanovené dôvody vydedenia je totiž charakteristické určité negatívne správanie sa potomka. Aby poručiťľ mohol niektoré z nich uviesť ako dôvod vydedenia v listine o vydedení, musí dôjsť k takémuto správaniu potomka ešte pred spísaním listiny o vydedení. Poručiťľ nemôže ako dôvod vydedenia uviesť konanie potomka, ktorého by sa mal dopustiť v budúcnosti. Poručiťľ musí teda dôvod vydedenia poznať ešte pred spísaním listiny o vydedení. Z uvedeného následne možno vyvodíť, že pre záver o tom, či sú alebo nie sú dané dôvody vydedenia uvedené v listine o vydedení, sú rozhodujúce len skutočnosti, včítane správania sa potomka (poručiťľa), ku ktorým došlo v čase, kedy bol tento právny úkon urobený, resp. v čase, ktorý predchádzal spísaniu listiny o vydedení (por. R 10/2021).

51. Odvolací súd dodáva, že ak neprejavovanie opravdivého záujmu o poručiťľa je vyvolané samotným poručiťľom, nie je naplnený zákonný dôvod vydedenia. Vydedením rozumieme jednostranný výslovný prejav poručiťľovej vôle, ktorým sa odníma potomkovi ako neopomenuteľnému dedičovi právo, ktoré by mu inak patrilo podľa zákona. Vydedenie ako jednostranný právny úkon poručiťľa musí spĺňať určité materiálne a formálne náležitosti. Materiálnou náležitosťou vydedenia je (okrem všeobecných požiadaviek pre platnosť právnych úkonov) existencia konkrétneho dôvodu vydedenia uvedeného v zákone. Ustanovenie § 469a ods. 1 Občianskeho zákonníka taxatívne vypočítava dôvody vydedenia a zaraďuje ich do štyroch skupín. Pre všetky dôvody je charakteristické negatívne správanie sa potomka v rozpore s dobrými mravmi. Dôvod vydedenia sa musí uviesť v listine o vydedení. Skúmanie tejto možnosti poručiťľa a predpokladov vydedenia musí byť však posudzované aj so zreteľom na tú skutočnosť, či potomok poručiťľa mal riadnu možnosť o poručiťľa prejavíť opravdivý záujem, ktorý by ako potomok prejavíť mal t.j., že poručiťľ mal sám záujem sa s dieťaťom sýkať a udržiavať s ním bežné príbuzenské vzťahy. Podľa ustálenej súdnej praxe je potrebné otázku, či potomok o poručiťľa trvale neprejavoval opravdivý záujem, ktorý by ako potomok prejavovať mal, posudzovať vždy s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu. Z hľadísk, ktoré je potrebné pri tomto dôvode vydedenia vždy skúmať je aj to, či potomok poručiťľa mal reálnu možnosť o poručiťľa prejavíť opravdivý záujem, ktorý by ako potomok mal prejavíť, t.j. či poručiťľ mal sám záujem sa s potomkom sýkať a udržiavať s ním bežné príbuzenské vzťahy; vydedenie prichádza do úvahy len tam, kde poručiťľ o tento blízky príbuzenský vzťah stojí, kde sa ho nezáujem potomka osobne citovo dotýka, kde mu tento stav vadí, nie v prípade, keď ide o situáciu, keď je mu tento stav ľahostajný, prípadne, keď k nemu aj sám prispel. Zákonný dôvod vydedenia uvedený v citovanom ustanovení totiž vyžaduje, aby neprejavovanie opravdivého záujmu bolo potomkom zavinené, nestačí len samotná existencia takéhoto stavu (por. napr. rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/32/2014 z 27.5.2014).

52. Podľa názoru dovolacieho súdu, právne závery prvoinštančného súdu zodpovedajú skutkovým zisteniam vyplývajúcim z vykonaného dokazovania. Právny záver súdu prvej inštancie, že žalobcovia nemôžu spravodlivo znášať zákonné dôsledky vydedenia, keď situáciu, že o poručiťľa neprejavili opravdivý záujem, spôsobil v značnej miere sám poručiťľ tým, že sa o nich riadne nezaujímal, neplnil riadne a včas ani svoju zákonnú vyživovaciu povinnosť, je správny. Žalobcovia 1/ a 2/ sa svojím konaním nepričinili na vzniku tohto stavu, tento nezavinili ani čiastočne. Pokiaľ mal súd prvej inštancie za to, že za týchto okolností nebolo možné od žalobcov 1/ a 2/ požadovať zmenu v ich postoji voči poručiťľovi ani po dosiahnutí plnoletosti, lebo v tom čase medzi nimi a poručiťľom neexistoval žiadny skutočný vnútorný vzťah, resp. citový vzťah, v ktorom by mohli pokračovať, resp. na ktorý by mohli prípadne nadviazať, je jeho záver správny. Odvolací súd sa preto stotožňuje so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie, ako aj s dôvodmi napadnutého rozsudku a v podrobnostiach na ne poukazuje.

53. Pokiaľ žalovaná v rámci odvolania argumentovala nepreskúmateľnosťou (arbitrárnosťou) rozhodnutia, odvolací súd uvádza, že sa jedná o odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. b/ CSP.

54. Tento odvolací dôvod je spôsobilým odvolacím dôvodom vtedy, ak strane bol postupom súdu znemožnený prístup k súdu zriadenému zákonom, ak bolo porušené právo strany na nezávislý a

neustranný súd, právo na zákonného sudcu, právo na prejednanie sporu v primeranej lehote, právo na riadne poučenie o procesných právach a povinnostiach, právo byť vypočutý, právo navrhovať dôkazy a vyjadrovať sa k nim, kontradiktórnosť konania, rovnosť zbraní, zákaz prekvapivých rozhodnutí, zákaz ľubovôle, právo na vysporiadanie sa so všetkými relevantnými skutočnosťami v konaní zo strany súdu, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, právo na preskúmanie rozhodnutia a podobne. O naplnenie odvolacieho dôvodu v zmysle § 365 ods. 1 písm. b/ CSP však pôjde len vtedy, ak nesprávny procesný postup súdu, znemožňujúci realizáciu práv strany sporu, dosiahne určitú intenzitu, ktorá odôvodní záver o tom, že celé konanie sa javí ako nespravodlivé.

55. Námietku žalovanej, že napadnuté rozhodnutie je nepreskúmateľné, vyhodnotil odvolací súd ako celkom zjavne neodôvodnú. Všeobecný súd totiž nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument sporovej strany, z odôvodnenia rozhodnutia musia byť zrejmé všetky pre rozhodnutie podstatné skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia (I. ÚS 76/07). Uvedené kritériá pre dostatočné odôvodnenie napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie nepochybne splnil. K tomuto záveru dospel odvolací súd po jeho preskúmaní, keď z rozsudku bolo zrejmé, že súd prvej inštancie sa dostatočne vyjadril ku skutkovým a právnym otázkam relevantným pre rozhodnutie o spore. Rovnako dostatočné je aj odôvodnenie týkajúce sa právneho posúdenia veci, keďže z odôvodnenia rozsudku je zrejmé, pod hypotézu akej právnej normy bol subsumovaný zistený skutkový stav a podľa akej právnej normy bola vec posúdená. Odvolací súd zdôrazňuje, že to, že sa žalovaná nestotožnila so skutkovým a právnym hodnotením veci a samotným meritórnym rozhodnutím súdu prvej inštancie o spore, bez ďalšieho netvorí vadu procesného postupu. Do práva na spravodlivý súdny proces nepatrí právo účastníka konania (sporovej strany), aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04).

56. Nemožno súhlasiť so žalovanou ani v tom, že súd prvej inštancie sa nevysporiadal s otázkou snahy otca so svojimi plnoletými deťmi nadviazať kontakt a vybudovať vzťah, čo žalobkyňa 2/ kategoricky odmietla a žalobca 1/ neopätoval, pretože s touto otázkou sa súd prvej inštancie dôsledne a vyčerpávajúco vysporiadal v ods. 60 a 61 napadnutého rozsudku, na ktoré odvolací súd v podrobnostiach odkazuje a plne sa s nimi stotožňuje.

57. Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov, po vyporiadaní sa s podstatnou odvolacou argumentáciou strán sporu, odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny, vrátane vecne správneho závislého výroku o nároku na náhradu trov konania, s použitím § 387 ods. 1, 2 CSP potvrdil.

58. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania, s použitím § 262 ods. 1 CSP v zmysle § 396 CSP, rozhodol odvolací súd ex offo podľa § 255 ods. 2 CSP a v odvolacom konaní žiadnej zo strán právo na náhradu trov konania nepriznal, pretože žiadna zo strán nemala v odvolacom prevažujúci úspech (resp. ani jedna zo strán nebola v rozsahu svojho odvolania úspešná).

59. Senát odvolacieho súdu toto rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP). Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je podľa § 421 CSP prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP). Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP). Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).